

Meer van dieselfde

Uitgawe 105: Februarie 2024

Charlie Munger en Warren Buffett skryf nie hul sukses oor die jare toe aan blote intelligensie nie. Trouens, dit gaan meer daaroor om foute te vermy. Charlie Munger, Warren Buffett se jarelange sakevennoot, bevestig: *"Dit is merkwaardig hoeveel voordeel ons gekry het deur konsekwent te probeer om nie dom te wees nie, in plaas daarvan om slim te probeer wees."* Hierdie stelling mag dalk voor die hand liggend klink, maar in die beleggingswêreld, as jy iemand vra of hulle dom is, sal hulle heel waarskynlik dit ontken. Ongelukkig besef ons nie altyd wanneer ons 'n fout maak nie. Wat finansiële beplanning en beleggingstrategieë betref, dink ons dalk ons is slim, maar dikwels is ons nie goed genoeg ingelig nie. Ons weet regtig nie wat ons nie weet nie en miskien bevestig ons, ons eie vooroordele.

Die beleggingsproses is nie 'n oplosbare probleem nie – **daar is geen towerformule nie**. Dit is ook nie 'n geslote elektriese stroombaan met 'n AAN- en AF-skakelaar nie. **Daar is geen geheime nie**. Die beleggings-wêreld is die perfekte voorbeeld van 'n komplekse probleem met geen bekende oplossing nie. As daar 'n oplossing was, sou iemand dit bemeester het. Dit is hoekom daar nooit 'n vinnige of maklike manier sal wees om ryk te word nie (as daar was, sou almal nou ryk gewees het). Dink aan die menigte probleme waarmee die wêreld vandag te kampe het. As enige van hierdie probleme maklik was, sou dit opgelos gewees het. Dit beteken dat net die moeilikste en mees komplekse probleme oorbly.

Die beleggings-“geheim” is redelik eenvoudig, maar min volg die raad omdat dit te eenvoudig is: **Leef met minder as wat jy verdien, spaar die verskil, bestuur jou belasting en bly geduldig.**

‘n Huldeblyk aan Charlie Munger

Hierdie beleggingsghoeroe en jarelange sakevennoot van Warren Buffett is onlangs in Los Angeles oorlede. Sy vermoë om beleggers se gedrag bondig te beskryf, was merkwaardig. Hy is vereer vir sy akkurate beoordeling van die [lewe](#) sowel as sakewêreld. Sy verstand was tot die einde glashelder en het mense dikwels met sy buitengewone kommentaar verras. Omdat hy so krities was oor “Wall Street” (vertegenwoordigend van banke en makelaars in die VSA), was mnr Munger beslis nie almal se gunsteling nie. *"As dit afgesaag is, is dit reg"* was 'n gereelde aanhaling van hom. Dit gaan oor gesonde beginsels wat nooit uit die mode sal raak nie – die grondbeginsels as't ware (sien ook ons brief van Augustus 2021). Basiese beginsels is dikwels eenvoudige dinge, maar nie noodwendig maklik om na te boots nie omdat dit gewoontes is. Ek was bevoorreg om twee keer die Berkshire Hathaway aandeelhouers-vergadering in Omaha, Nebraska, by te woon. Daar het ek vir Kokkie Kooyman van Denker Capital ontmoet. [Hier](#) het Kokkie iets oor die legende, mnr. Charles T. Munger, geskryf.

Wisselvalligheid en prestasie in perspektief

Daar is altyd goeie rede om markbewegings te vermy. Makro-ekonomiese geraas rondom resessies, oorloë en diesmeur vuur vrees en hebsug aan. Wêreldwye nuusvloei verhoog ambagte wat dikwels teenproduktief is. 'n Bekende sêding van Warren Buffett is dat **die aandelemark 'n meganisme is om rykdom van die ongeduldige na die geduldige belegger oor te dra**. Dink daaroor. Kan ons dalk spyt wees oor 'n impulsiewe reaksie? Watter les(se) neem ons hieruit?

- Hoe moeilik dit ook al mag lyk, omarm onsekerheid en wisselvalligheid – dit is buite ons beheer;
- Wisselvalligheid is die prys wat ons betaal vir langtermyn opbrengste;
- Daar is 'n groot verskil tussen hoe iets in teorie behoort te werk teenoor hoe dit werklik in die regte wêreld werk; dit wil sê wanneer tegniese feite ons menslike emosie ontmoet;

- Finansiële markte (plaaslik en in die buiteland) kan en beweeg dikwels sywaarts vir lang tydperke. Ons het dit tussen 2000 en 2010 in die Verenigde State gesien (Dotcom, 9/11 en die finansiële krisis van 2008);
- Belegging buite Suid-Afrika (ZA) is 'n belangrike manier om te diversifiseer, maar dit waarborg nie noodwendig voortreflike beleggingsopbrengste nie;
- As dit met die verlede vergelyk word, lyk sommige genoteerde Suid-Afrikaanse maatskappye op die JSE relatief goedkoop, maar die risiko's is ook hoog.

Die risiko om nie genoeg risiko te neem nie

Tydens COVID in 2020 het die SA Reserwebank (SARB) rente verlaag tot die laagste vlak in 50 jaar – om die ekonomie 'n hupstoot te gee ná die verwoestende ekonomiese gevolge van COVID. Alhoewel dit goed was vir die wat geld geleen het, was dit sleg vir persone wat probeer spaar het. Nou is rentekoerse weer hoog en die teen-oorgestelde is waar.

Gedrag rondom persoonlike finansies is goed gedokumenteer. Dit is 'n alombekende feit dat beleggers bateklasse (soos kontant, eiendom, ens.) verkies wat onlangs goed gevaar het - 'n terugskouende vooroordeel. Die omgekeerde is ook waar, met swak presterende strategieë wat 'n uittog ervaar. Soms is daar goeie redes om teen jou instink op te tree. Die risiko is dat langtermynbeleggers wat disproporsioneel fondse vir “veiligheid” toewys, kan heel moontlik swakker prestasie oor die volgende 5 Jaar verwag. Hou in gedagte dat ons inkomstebelasting betaal op rente wat verdien word. Die enigste vrystelling wat ons het, is R23 800 en R34 500 as jy 65 en ouer is. Die oorblywende rente wat verdien word, word teen die grenskoers belas. Dus, om vir te lank te konserwatief te wees, kom neer op die waarskynlikheid dat iemand toekomstige koopkrag gaan verloor.

Belasbaarheid, aftreefondse en opbrengste

Neem 'n hoër grensoers as voorbeeld (bo 35%), is dit onwaarskynlik dat 'n nabelaste belegging binne 'n tydperk van 15 jaar beter as 'n geregistreerde aftreefondse sal vaar, selfs al is jou reële opbrengs (na die effek van inflasie) dubbel dié van 'n aftreefondse. Die eenvoudige rede is dat jy met 'n tekort na belasting afgetrek is, begin. 'n Eenvoudige berekening lyk so:

- 'n Bydrae tot 'n geregistreerde aftreefondse (pensioen, voorsorg of annuïteit) van R100 groei saamgestel teen 'n reële koers van 4% per jaar. Na 15 jaar kon jy R180 hê;
- 'n Nabelaste belegging daarenteen begin met 'n belegging van R65 (R100 minus die 35% belasting). Met 'n hoër reële saamgestelde koers van 6% per jaar, eindig ons ná 15 jaar op R155 – 'n tekort van R25 en sonder voorsiening vir kapitaalwinstbelasting (KWB).

Hou in gedagte:

- Aftreefondse groei belastingvry. Korrek, geen dividendbelasting (DWT), kapitaalwinstbelasting (KWB) of enige belasting op inkomste (INC) binne die fonds nie;
- Nuwe Regulasie 28 wysigings laat ons toe om tot 45% buite ZA te belê;
- Hulle vorm nie deel van jou boedel nie; dit wil sê geen boedelbelasting en die uitkerings aan erfgename is nie onderhewig aan eksekuteursfooie nie;
- Om gereeld vir 'n geregistreerde aftreefondse te spaar, kan algehele prestasie wesenlik verbeter en 'n aftreeplan diversifiseer.

Watter aksie moet ons oorweeg?

Hou by 'n finansiële plan. Ons ondersteun 'n sinvolle benadering en beskou aftreefondse-bydraes as deel van 'n gesonde beplanningstrategie. Enige persoon het, as deel van sy of haar plan, 'n gesonde diskresionêre belegging nodig (waaroor ons volle diskresie het), asook 'n aftreefondse met 'n belasting vergunning. Hiermee kan u **jaarliks inkomste-belastingvoordele, wat die SAID bied, voor die einde van elke belastingjaar in Februarie oes**.